

عدالت اقتصادی
در بستر یک ساختار
عدالته اقتصادی
تحقق می‌یابد. اگر
سه حوزه اصلی در
یک نظام اقتصادی
را حوزه‌های
«تولید»، «مبادله» و
«مصرف» بدانیم،
در این صورت تجلی
عدالت اقتصادی در
سه حوزه مذکور،
ضرورت می‌یابد.

زیرا رفتارهای بشری و انسانی عمدتاً به‌سوی بی‌عدالتی حرکت می‌کنند که ناشی از غرایز نفسانی و رذایل اخلاقی است. تبعیت هر فرد از نفع شخصی، رقم‌زننده و ایجادکننده عدالت نیست و برای تحقق عدالت و رفع فقر به نظام مدیریتی خاصی نیازمندیم؛ یعنی نظام اجتماعی جامعه باید مدیریت شود. شکست «تئوری بازار» در مقام نظر و عمل خود شاهدهی بر این مدعاست.

تنظیم

منظور از تنظیم اقتصادی بیان علمی و قانونمند ساختار و چهارچوب اصلی نظام اقتصادی جامعه مبتنی بر حقوق اقتصادی در هر مقطعی از زمان است و حقوق اقتصادی نیز نشان‌دهنده روابط اجزا و نهادهای اقتصادی و کیفیت تعامل آن‌ها در یک نظام منسجم و در راستای اهداف و اصول اقتصادی خواهد بود.

توازن

این واژه از واژه‌های قرآنی است و به لحاظ مفهومی از واژه «تعادل» موسع‌تر است. کاربرد واژه تعادل عمدتاً مناسب موضوعات فیزیکی و مکانیکی است و استعمال واژه توازن در مباحث کیفی مربوط به «حقوق انسانی» مناسب‌تر است. توازن حاصل هماهنگی نظام است و در یک نظام انسانی، تک‌تک اعضا در رسیدن به توازن ایفای نقش می‌کنند. منظور از توازن، توازن در حقوق است؛ یعنی ایجاد موازنه عملی در هر مقطعی از برنامه‌ریزی اقتصادی نسبت به رعایت حقوق اقتصادی تمامی ارکان جامعه و در تمامی سطوح و بخش‌های اقتصادی. در این مفهوم از توازن، عدالت اقتصادی به‌خودی‌خود محقق نمی‌شود و نظام اجتماعی برای رسیدن به نقطه توازن نیازمند فرایندی ایجاد است و حاکمان و مدیران اجتماعی پاسخ‌گویان اصلی آن خواهند بود. عدم توازن هم ممکن است در درون یک فرد باشد یا درون یک سیستم. به هر حال هر دو می‌توانند عامل فقر محسوب شوند.

الگوی مصرف

اگر مجموعه هدفمندی از نیازهای ضروری و واقعی را، که لازمه تکامل مادی و معنوی (برای مثال یک خانواده به‌عنوان نهاد سالم و مقبول در نظام اسلامی) است، با توجه به در نظر گرفتن کیفیت، کمیت و نوع کالاها و خدمات در نظر بگیریم، علاوه بر داشتن یک الگوی مصرف اجتماعی برای خانوار، به یک الگوی اختصاصی منطقه‌ای نیز دست می‌یابیم و تنوعی از نیازهای جدید را به دست می‌آوریم؛ به این ترتیب، از تکمیل دو معیار الگوی مصرف عمومی کشور و الگوی مصرف منطقه‌ای، بسته‌های نیاز مادی و معنوی هر خانوار با توجه به هر دوره و مقطع مشخصی از زمان ساماندهی می‌شود که تأمین آن‌ها